LOGOTERAPIJA NADOGRAĐENA NAUKOM SV. TOME AKVINSKOG

https://gemini.google.com/share/cda0bbbd91c0
Created with Thinking February 3, 2026 at 08:27 AMPublished February 4, 2026 at 08:36 PM

Pitanja postavljao jezičnom modelu Gemini: Milan Kušnjačić.
Ispravljene pravopisne greške.

Što je logoterapija koju je osnovao Viktor E. Frankl i koje su temeljne razlike od Freudeove psihoanalize?

Evo mog plana za istraživanje. Recite mi ako želite nešto promijeniti.

Logoterapija vs. Psihoanaliza: Ključne Razlike
Istraži web-mjesta
(1) Istražiti definiciju i porijeklo logoterapije, poznate kao treće bečke škole psihoterapije, koju je utemeljio Viktor E. Frankl.
(2) Identificirati i detaljno objasniti tri temeljna stupa logoterapije: slobodu volje, volju za smislom i smisao života.
(3) Analizirati ključne postavke Freudove psihoanalize, s posebnim naglaskom na koncept volje za užitkom (libido) i psihološki determinizam.
(4) Usporediti primarnu pokretačku snagu ljudskog ponašanja prema oba pravca: Franklovu potragu za smislom naspram Freudova načela užitka.
(5) Istražiti razlike u usmjerenosti terapijskog procesa, odnosno fokus logoterapije na budućnost i potencijale naspram fokusa psihoanalize na prošlost i nesvjesne konflikte.
(6) Ispitati kako oba pravca pristupaju ljudskoj slobodi, s naglaskom na Franklovo uvjerenje u duhovnu slobodu unatoč biološkim i društvenim ograničenjima nasuprot Freudovom determinizmu.
(7) Proučiti koncept egzistencijalnog vakuuma i noogene neuroze u logoterapiji te ih usporediti s klasičnim poimanjem neuroza u psihoanalizi.
(8) Istražiti Franklov doprinos razumijevanju smisla u patnji (tragični optimizam) i kako se taj pristup razlikuje od Freudovog viđenja ljudske patnje.
Analiziraj rezultate
Izradi izvješće

Završio sam istraživanje. Slobodno me pitajte dodatna pitanja ili zatražite promjene.

Logoterapija vs. Psihoanaliza: Ključne RazlikeCompletedFeb 3, 8:31 AM

Logoterapija i egzistencijalna analiza Viktora E. Frankla: Ontološka i klinička divergencija od Freudove psihoanalize

U povijesti zapadne psihoterapije, pojava logoterapije Viktora Emila Frankla predstavlja jedan od najznačajnijih epistemoloških zaokreta u razumijevanju ljudske naravi i patologije. Kao „treća bečka škola psihoterapije“, logoterapija se nije pojavila kao puki dodatak postojećim modelima, već kao radikalna kritika psihološkog determinizma i redukcionizma koji su dominirali ranim dvadesetim stoljećem. Dok se Freudova psihoanaliza primarno fokusirala na dubinsko istraživanje nesvjesnih nagona i prošlosti, Frankl je uspostavio sustav koji se temelji na onome što on naziva „visinskom psihologijom“, usmjerenom na duhovne težnje, budućnost i, iznad svega, smisao ljudskog postojanja.

Ovaj izvještaj analizira temeljne postulate logoterapije, njezinu antropološku strukturu te precizira ključne točke razilaženja s Freudovom psihoanalizom. Analiza obuhvaća ontološke dimenzije, motivacijske teorije, koncepte slobode i odgovornosti te specifične terapijske tehnike koje logoterapiju čine jedinstvenim humanističko-egzistencijalnim pristupom.

Geneza logoterapije i povijesni kontekst triju bečkih škola

Da bi se razumjela specifičnost logoterapije, nužno je smjestiti je u širi povijesni i intelektualni milje Beča s početka 20. stoljeća. Beč je bio poprište triju velikih psihoterapijskih revolucija koje su svaka na svoj način pokušale odgovoriti na pitanje što pokreće čovjeka. Sigmund Freud, utemeljitelj prve škole, vidio je odgovor u ugodni (užitku, opaska Milan Kušnjačić), dok je Alfred Adler, utemeljitelj druge škole, naglasak stavio na moć i socijalnu superiornost.

Franklova logoterapija, iako razvijena prije Drugog svjetskog rata, dobila je svoju konačnu potvrdu kroz autorova iskustva u nacističkim koncentracijskim logorima. Njegova ključna teza, da se smisao može pronaći čak i u najekstremnijoj patnji, nije bila samo teorijska spekulacija, već empirijski potvrđena činjenica u uvjetima gdje su biološki nagoni bili svedeni na golo preživljavanje.

Škola psihoterapije	Utemeljitelj	Temeljna motivacija	Konceptualni fokus
Psihoanaliza (Prva škola)	Sigmund Freud	Volja za užitkom	Nesvjesni nagoni, prošlost, homeostaza
Individualna psihologija (Druga škola)	Alfred Adler	Volja za moći	Prevladavanje inferiornosti, društveni status
Logoterapija (Treća škola)	Viktor Frankl	Volja za smislom	Duhovna dimenzija, budućnost, odgovornost

Frankl je tvrdio da Freudov i Adlerov model nisu pogrešni, već nepotpuni. Oni su, prema njegovom

viđenju, tretirali čovjeka kao zatvoreni psihodinamički sustav, zanemarujući ono što je

specifično ljudsko – duhovnu dimenziju koja omogućuje samoodmaknuće i samotranscendenciju.

Dimenzionalna ontologija: Trodimenzionalna struktura ljudskog bića

Središnji doprinos logoterapije filozofskoj antropologiji je koncept dimenzionalne ontologije. Frankl kritizira redukcionizam koji čovjeka svodi na puki zbroj bioloških i psiholoških uvjetovanosti. On predlaže model u kojem ljudsko biće egzistira u tri neraskidivo povezane, ali ontološki različite dimenzije :

1. **Somatska (tjelesna) dimenzija**: Obuhvaća biološke procese, genetiku i fiziološke reakcije. To je dimenzija u kojoj je čovjek sličan drugim živim bićima.
2. **Psihička (duševna) dimenzija**: Sadrži nagone, emocije, kognitivne procese i naučena ponašanja. Freudova psihoanaliza primarno se bavi ovim područjem, tretirajući duševni život kao igru sila libida.
3. **Noetička (duhovna) dimenzija**: Specifično ljudska dimenzija (*noos* – duh) koja nije identična religioznosti, iako je može uključivati. U ovoj dimenziji borave sloboda volje, savjest, kreativnost, ljubav i, ključno, volja za smislom.

Za Frankla, jedinstvo čovjeka ne leži u amalgamaciji ovih dimenzija, već u njihovoj integraciji pod vodstvom duhovnog središta. Duhovna dimenzija je ono što omogućuje čovjeku da se suprotstavi svojim biološkim i psihološkim nagnućima. Dok je Freud vidio čovjeka kao biće koje je „življeno“ od strane svojih nagona (*Es*), Frankl vidi čovjeka kao biće koje se odlučuje (*Ich*).

Razlike u poimanju ljudske prirode

Usporedba ontoloških pretpostavki pokazuje da Freudov sustav počiva na mehaničkom i determinističkom pogledu na svijet, dok Frankl nudi personalistički i egzistencijalni model.

- **Freudov redukcionizam**: Psihoanaliza često tumači duhovne fenomene kao nusprojekte nižih dimenzija. Ljubav se vidi kao „ciljem inhibirani libido“, a savjest kao internalizirani autoritet roditelja (Superego).
- **Franklova noo-dinamika**: Logoterapija drži da duhovni fenomeni imaju vlastitu autonomiju. Duhovna dimenzija ne može biti „izvedena“ iz libida; ona je primarna i autentična.

Ovo razilaženje ima izravne implikacije na terapijski proces. Ako je pacijentova patnja tretirana isključivo kao simptom neravnoteže nagona, terapeut riskira da promaši bit pacijentove egzistencijalne tjeskobe koja može biti vapaj za smislom, a ne medicinska bolest.

Tri stupa logoterapije: Temelji smisla

Franklov sustav počiva na tri osnovna aksioma koji čine logoteoriju: slobodi volje, volji za smislom i smislu života.

Sloboda volje nasuprot pandeterminizmu

Sloboda volje u logoterapiji nije apsolutna sloboda od svih uvjeta, već sloboda *zauzimanja stava* prema tim uvjetima. Frankl oštro kritizira Freudov „pandeterminizam“ – uvjerenje da je čovjek

potpuno određen svojom prošlošću, nagonima ili okolinom. On ističe da, iako ne možemo uvijek birati što će nam se dogoditi, uvijek možemo birati tko ćemo postati u tim okolnostima.

Ova sloboda je neodvojiva od odgovornosti. Frankl je slavno predložio da bi Kip slobode na istočnoj obali SAD-a trebao biti nadopunjen Kipom odgovornosti na zapadnoj obali. Čovjek nije slobodan „od“, nego je slobodan „za“ nešto – za preuzimanje odgovornosti prema vlastitom životu i smislu koji ga čeka.

Volja za smislom nasuprot principu ugode

Dok je Freud postulirao da je primarna motivacija čovjeka traženje ugode i izbjegavanje boli (princip ugode), Frankl tvrdi da je potraga za smislom najdublja ljudska težnja. On primjećuje da užitak nije cilj ljudskog djelovanja, već nusprodukt ispunjenja smisla.
Paradoksalno, što više osoba izravno teži sreći ili užitku, to joj oni više izmiču. To Frankl naziva „hiperintencijom“. Na primjer, osoba koja je opsjednuta postizanjem orgazma (hiperintencija) ili pretjerano promatra vlastito seksualno uzbuđenje (hiperrefleksija) često postaje impotentna ili frigidna upravo zbog tog pritiska.

Smisao života: Objektivnost i specifičnost

Logoterapija odbacuje ideju da je smisao života nešto što čovjek izmišlja ili projicira na svijet. Umjesto toga, smisao je nešto što treba *otkriti* u objektivnoj stvarnosti. Frankl naglašava da smisao nije apstraktan pojam, već konkretan zadatak koji život postavlja pred pojedinca u svakom trenutku.

Koncept	Detaljan opis u logoterapiji	Kontrast s psihoanalizom
Sloboda	Sposobnost zauzimanja stava prema uvjetima	Iluzija; ponašanje je diktirano nagonima
Motivacija	Težnja za smislom (primarna snaga)	Težnja za ugodom (libido)
Odgovornost	Odgovor na zahtjeve života u trenutku	Rezultat pritiska Superega na Ego
Cilj	Samotranscendencija (usmjerenost prema van)	Homeostaza (unutarnja ravnoteža)

Putevi do otkrivanja smisla

Frankl sistematizira tri temeljna načina na koja osoba može pronaći smisao u svom postojanju, pokrivajući cjelokupni spektar ljudskog djelovanja i doživljavanja.

Kreativne vrijednosti

Ove se vrijednosti ostvaruju kroz rad, postignuća i stvaralaštvo. To uključuje sve ono što pojedinac daje svijetu – od pisanja knjige do sadnje cvijeća ili predanog obavljanja svakodnevnih profesionalnih zadataka. Frankl ovdje naglašava važnost odgovornosti prema djelu koje samo ta osoba može izvršiti.

Doživljajne vrijednosti

Smisao se može naći i u primanju od svijeta – kroz ljepotu prirode, umjetnička djela ili susret s drugom osobom. Ljubav je u logoterapiji shvaćena kao jedinstveni način spoznavanja najdublje biti druge osobe u njezinoj neponovljivosti. Za razliku od Freuda, za kojeg je ljubav bila derivat seksualnog nagona, za Frankla je ljubav autentični duhovni čin koji nadilazi biološku osnovu.

Vrijednosti stava

Ovo je najviši i najradikalniji put do smisla. One se aktiviraju u situacijama neizbježne patnje – kada osoba više ne može promijeniti svoju sudbinu (poput terminalne bolesti ili gubitka voljene osobe), ali može promijeniti sebe i svoj stav prema toj patnji. Upravo u tom preoblikovanju osobne tragedije u ljudski trijumf leži bit logoterapijskog optimizma.

Egzistencijalni vakuum i noogena neuroza

Kada se čovjekova „volja za smislom“ frustrira, nastaje stanje koje Frankl naziva egzistencijalnim vakuumom. To nije klasična mentalna bolest u medicinskom smislu, već „duhovni stres“ izazvan osjećajem besmisla i praznine.
Manifestacije egzistencijalnog vakuuma u suvremenom društvu često se kriju iza onoga što Frankl naziva „masovnom neurotičnom trijadom“ :

- **Depresija**: Često potječe iz osjećaja da život više nema cilja ni svrhe.
- **Agresija**: Kada osoba ne može ispuniti svoj život smislom, prazninu pokušava zatrpati destruktivnim ponašanjem prema sebi ili drugima.
- *Ovisnost*: Alkoholizam i narkomanija često su neuspjeli pokušaji kompenzacije za egzistencijalnu prazninu.

Za razliku od „psihogenih neuroza“ koje Freud opisuje kao rezultat potisnutih seksualnih konflikata, Frankl uvodi pojam „noogenih neuroza“ koje proizlaze iz konflikata savjesti ili nemogućnosti pronalaženja smisla. Liječenje noogenih neuroza ne zahtijeva analizu djetinjstva, već logoterapijsku intervenciju koja pomaže pacijentu da reorijentira svoj život prema vrijednostima.

Terapijske tehnike: Od demaskiranja do otkrivanja

Usporedba terapijskih tehnika jasno pokazuje praktične razlike između dviju škola. Psihoanaliza koristi slobodne asocijacije, analizu snova i interpretaciju transfera kako bi „demaskirala“ pacijentove skrivene nagone. Logoterapija koristi tehnike koje mobiliziraju ljudski duh.

Paradoksalna intencija

Tehnika namijenjena liječenju fobija i opsesivno-kompulzivnih stanja. Pacijent se potiče da poželi upravo ono čega se boji. Na primjer, osoba koja se boji da će se onesvijestiti na javnom mjestu dobiva uputu da pokuša proizvesti „najspektakularniju nesvjesticu u povijesti grada“. Ova tehnika koristi pacijentovu sposobnost samoodmaknuća i humora kako bi prekinula začarani krug straha.

Derefleksija

Ova tehnika rješava probleme uzrokovane pretjeranim fokusom na sebe (hiperrefleksija). Cilj je preusmjeriti pacijentovu pažnju s njegovih simptoma na vanjske zadatke, ljude ili ciljeve. Temelji se na principu samotranscendencije – čovjek je najviše on sam kada se preda nečemu što je izvan njega.

Sokratovski dijalog

U logoterapiji se ne daju gotovi odgovori. Kroz specifičan oblik razgovora, terapeut postavlja pitanja koja vode pacijenta do toga da u vlastitim riječima i iskustvima prepozna zaboravljene resurse smisla. To je proces „duhovnog babinjaštva“ (maieutike) u kojem pacijent sam porađa svoje odgovore.

Tehnika	Primarna funkcija	Indikacije
Paradoksalna intencija	Prekidanje anksiozne petlje kroz humor i želju za strahom	Fobije, opsesije, nesanica
Derefleksija	Ignoriranje simptoma preusmjeravanjem na vrijednosti	Seksualne disfunkcije, hipohondrija
Sokratovski dijalog	Osvještavanje slobode i odgovornosti kroz pitanja	Noogena neuroza, egzistencijalna kriza
Modifikacija stava	Promjena perspektive prema neizbježnoj sudbini	Gubitak, teška bolest, tragični događaji

Dubinska razilaženja u pogledu na ljudsku patnju i cilj terapije

Ključna razlika između Freuda i Frankla leži u samom poimanju mentalnog zdravlja. Freudov ideal bila je homeostaza – uklanjanje svih napetosti kako bi se postigao unutarnji mir. Za Freuda je neuroza bila disfunkcija koja se javlja kada se energija libida ne može adekvatno isprazniti. Frankl, naprotiv, tvrdi da je određena količina napetosti nužna za zdravlje. On to naziva noodinamikom – zdravom tenzijom između onoga što osoba trenutno jest i onoga što bi trebala postati. Bez te napetosti, čovjek zapada u egzistencijalni vakuum. Terapija u logoterapiji nije usmjerena na postizanje „mira“, već na pronalaženje „izazova“ koji vrijedi truda.

Tragični optimizam nasuprot pesimizmu

Freudov pogled na ljudsku kulturu u djelu *Nelagoda u kulturi* bio je duboko pesimističan; vidio je kulturu kao mehanizam represije koji pojedincu neizbježno donosi nesreću. Frankl nudi koncept tragičnog optimizma – sposobnosti da kažemo „da“ životu unatoč boli, krivnji i smrti.
U logoterapiji se tragična trijada transformira na sljedeći način :

- **Patnja** se pretvara u ljudsko postignuće kroz herojstvo.
- **Krivnja** se koristi kao poticaj za promjenu i osobni rast.
- **Smrt** daje životu hitnost; s obzirom na to da je vrijeme ograničeno, svaka odluka dobiva na težini i značenju.

Religioznost i transcendencija

Jedno od najoštrijih razilaženja tiče se religije. Freud je religiju smatrao „kolektivnom neurozom“ i „iluzijom“ koja proizlazi iz dječje potrebe za ocem zaštitnikom. Za njega je potraga za bogom bila zapravo potraga za ocem.
Frankl, nasuprot tome, uvodi pojam „duhovnog nesvjesnog“ i „nesvjesnog boga“. On tvrdi da u dubini svakog čovjeka postoji inherentna težnja prema transcendenciji koja nije produkt potiskivanja, već konstitutivni dio ljudskog bića. Frankl razlikuje „medicinsko liječenje duše“ (psihoterapiju) od „svećeničkog liječenja duše“ (religije), ističući da psihoterapija treba ostati vjerski neutralna, ali otvorena duhovnim pitanjima svojih pacijenata.

Klinička efikasnost i suvremena primjena

Danas se logoterapija ne koristi samo kao samostalan pristup, već i kao integrativni dio tretmana za različite poremećaje. Istraživanja su pokazala njezinu učinkovitost u područjima gdje tradicionalne analitičke metode često zakazuju:

- **PTSP i trauma**: Pomaganje žrtvama da pronađu smisao u preživljavanju i integriju traumu u širi narativ života.
- **Liječenje ovisnosti**: Rad na ispunjavanju egzistencijalnog vakuuma koji je u korijenu ovisničkog ponašanja.
- **Suicidologija**: Frankl je počeo svoju karijeru radeći s mladima sklonim samoubojstvu, fokusirajući se na razloge za život (smisao) radije nego na analizu depresije.
- **Palijativna skrb**: Pružanje okvira za suočavanje s krajem života kroz realizaciju vrijednosti stava.

Zaključak: Rehumanizacija psihoterapije

Analiza logoterapije i njezine divergencije od Freudove psihoanalize otkriva dva suprotstavljena, ali povijesno povezana pogleda na ljudsku egzistenciju. Dok je Freud zaslužan za mapiranje mračnih dubina nagonskog života, Frankl je zaslužan za vraćanje dostojanstva i svrhe u psihoterapijsku praksu.
Logoterapija se odmaknula od deterministčkog modela koji čovjeka vidi kao objekt (reakciju na podražaje) i prepoznala ga kao subjekt – biće koje u svakom trenutku ima moć odlučiti hoće li dopustiti uvjetima da ga slome ili će se uzdići iznad njih. Ključna razlika nije samo u tehnici, već u

cilju: za psihoanalizu to je funkcionalnost i prilagodba, za logoterapiju to je ispunjenje jedinstvenog ljudskog smisla. U svijetu koji se suočava s krizama identiteta i masovnim osjećajem besmisla, Franklova poruka o odgovornosti i nepobjedivosti ljudskog duha ostaje relevantnija nego ikada. Legat logoterapije nije samo u njezinoj kliničkoj primjeni, već u njezinoj sposobnosti da pacijentu vrati osjećaj da je on sam arhitekt vlastite sudbine, čak i kada su materijali od kojih gradi tu sudbinu obilježeni patnjom.

Works cited

1. Articles - International Network on Personal Meaning, https://www.meaning.ca/archives/archive/art_logotherapy_P_Wong.htm
2. Logotherapy: Viktor Frankl's Theory of Meaning - Positive Psychology, https://positivepsychology.com/viktor-frankl-logotherapy/
3. Frankl & Freud: Friend or Foe? Towards Cultural & Developmental Perspectives of Theoretical Ideologies - Psychology & Society, https://www.psychologyandsociety.org/file.php-f-73-n-60-type-.pdf
4. Viktor Frankl's Logotherapy: The Search For Purpose and Meaning - Inquiries Journal, http://www.inquiriesjournal.com/articles/660/2/viktor-frankls-logotherapy-the-search-for-purpose-and-meaning
5. Logotherapy and Psychoanalysis: Viktor Frankl and the Search for Meaning, Part IV, https://absharsphi210blog.wordpress.com/2018/10/05/logotherapy-and-psychoanalysis-viktor-frankl-and-the-search-for-meaning-part-iv/
6. franklsteins [licensed for non-commercial use only] / Frankl and Freud - PBworks, http://franklsteins.pbworks.com/w/page/63564553/Frankl%20and%20Freud
7. What is Logotherapy? - YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=2bOFLS39Mmk
8. Pleasure, Power, and Purpose - Covenant Theological Seminary, https://www.covenantseminary.edu/theology/pleasure-power-and-purpose
9. Existential and Humanistic Psychology: The Historical Analysis of logotherapy and Influences of Viktor Frankl - BCcampus Pressbooks, https://pressbooks.bccampus.ca/psychologicalroots/chapter/existential-and-humanistic-psychology-the-historical-analysis-of-logotherapy-and-influences-of-viktor-frankl/
10. Searching for Meaning in Chaos: Viktor Frankl's Story - PMC, https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8763215/
11. Viktor Frankl: Finding Meaning in the Face of Suffering - - Taproot Therapy Collective, https://gettherapybirmingham.com/viktor-frankl-finding-meaning-in-the-face-of-suffering/
12. Logotherapy: The Pursuit of Meaning Over Pleasure - SWEET INSTITUTE - Continuing Education for Mental Health Professionals, https://sweetinstitute.com/logotherapy-the-pursuit-of-meaning-over-pleasure/
13. Vienna's Schools of Psychotherapy: What Freud, Adler, and Frankl Taught Us - Medium, https://medium.com/@etherealInk/viennas-schools-of-psychotherapy-what-freud-adler-and-frankl-taught-us-cf1f7461292e
14. The Place of Religiosity and Spirituality in Frankl's Logotherapy ..., https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10861624/
15. (PDF) Viktor Frankl's logotherapy from a philosophical point of view - ResearchGate, https://www.researchgate.net/publication/282665996_Viktor_Frankl's_logotherapy_from_a_philosophical_point_of_view
16. Logoterapija - Mojpsihoterapevt.si, https://www.mojpsihoterapevt.si/clanek/Logoterapija/id/206
17. CHAPTER 2 LITERATURE REVIEW - University of Pretoria, https://repository.up.ac.za/bitstreams/dc141848-a0e2-4e35-b34d-035c84b1b62d/download
18. Viktor Frankl on Reductionism - The Contemplative Life, https://www.thecontemplativelife.org/blog/victor-frankl-on-reductionism

19. The Existential and Philosophical Implications of the Concept of Man and Meaning in Viktor

Frankl - Paris Lodron Universität Salzburg,
https://eplus.uni-salzburg.at/obvusbhs/content/titleinfo/8040094/full.pdf
20. Civilization and Its Discontents - Wikipedia,
https://en.wikipedia.org/wiki/Civilization_and_Its_Discontents
21. Psychology - Viktor Frankl, https://sites.google.com/view/somnus/humanistic-existential-psychologies/viktor-frankl
22. Adventures with Viktor Frankl and Advances in Logotherapy (AEPP01) Chapter 7: Logotherapy Techniques ©Dr. Paul T. P. Wong Chapt,
http://www.drpaulwong.com/wp-content/uploads/2024/02/AEPP01-Chapter-7.pdf
23. FRANKLOVA LOGOTERAPIJA – LIJE^ENJE SMISLOM, https://hrcak.srce.hr/file/27992
24. Miss B Pursues Death and Miss P Life in the Light of V. E. Frankl's Existential Analysis/ Logotherapy - ResearchGate,
https://www.researchgate.net/profile/S-Beatrice-Ewalds-Kvist/post/What_validated_tools_do_you_recommend_for_measuring_counselor_competency_in_areas_of_death_and_grief_counseling/attachment/628ba502722f086989378d02/AS%3A1158917677694976%401653318914487/download/OmegaWestport-2015-Ewalds-Kvist-169-97111+%282%29.pdf
25. LOGOTERAPIJA - Animaharmonia, http://animaharmonia.si/?page_id=140
26. Tragic Optimism - Rewriting The Rules, https://www.rewriting-the-rules.com/self/tragic-optimism/
27. Logotherapy: Viktor Frankl's Theory of Meaning - Simply Psychology,
https://www.simplypsychology.org/logotherapy.html
28. Review of: "Jung on the Meaning of Life" - Review by Stephen A. Diamond | Qeios,
https://www.qeios.com/read/BWWDZM
29. The Logotherapeutic Nature of Tragedy in Psychotherapy - Dr Daniel A Franz |,
https://danielafranz.com/the-logotherapeutic-nature-of-tragedy-in-therapy/
30. Relevance and Application of Logotherapy to Enhance Resilience to Stress and Trauma,
https://acmhck.org/wp-content/uploads/2013/08/Logotherapy6.pdf
31. Logotherapy vs Psychoanalysis: Understanding Their Key Differences - Therapy Helpers,
https://therapyhelpers.com/blog/logotherapy-vs-psychoanalysis/
32. Logoterapija: iskanje smisla in namena - Vizita.si,
https://www.vizita.si/dusevnost/logoterapija.html
33. VFI / Logotherapy and Existential Analysis - Viktor Frankl Institute,
https://www.viktorfrankl.org/logotherapy.html
34. The Noö-dynamics of Behavior - Dr Daniel A Franz |, https://danielafranz.com/the-noo-dynamics-of-behavior/
35. Rieff: The Triumph of the Therapeutic - All Manner of Thing - WordPress.com,
https://cburrell.wordpress.com/2009/09/14/rieff-the-triumph-of-the-therapeutic/
36. Top 500 Sigmund Freud Quotes (2026 Update) [Page 7] - QuoteFancy,
https://quotefancy.com/sigmund-freud-quotes/page/7

Kad bi Toma Akvinski poznavao logoterapiju, kako bi je nadogradio pomoću svoje Sume teologije?

Evo mog plana. Recite mi ako želite nešto promijeniti prije nego što počnem istraživati.
Akvinski i Logoterapija: Teološka Nadogradnja
Istraži web-mjesta
(1) Istražiti Akvinčev koncept 'posljednjeg cilja' (ultima beatitudo) iz Sume teologije i analizirati kako bi on nadopunio Franklovu 'volju za smislom' pružajući joj metafizičko utemeljenje.
(2) Analizirati Tominu podjelu duše i njezinih moći (razum i volja) kako bi se preciznije definirala Franklova 'noetička dimenzija' i odnos između nagona i slobodne volje.
(3) Istražiti poveznicu između Franklovih 'vrijednosti' (stvaralačkih, doživljajnih i vrijednosti stava) i Tominog učenja o vrlinama, s posebnim naglaskom na to kako vrline usavršavaju ljudsku narav.
(4) Proučiti Akvinčevo viđenje patnje u kontekstu božanske providnosti i 'otkupljenja' te kako bi on teološki proširio Franklov koncept pronalaženja smisla u neizbježnoj patnji.
(5) Primijeniti Tomino načelo 'milost ne uništava narav, nego je usavršava' (gratia non tollit naturam, sed perficit eam) na logoterapiju kako bi se vidjelo gdje prestaje psihoterapija, a počinje duhovna nadogradnja.
(6) Ispitati kako bi Akvinski transformirao Franklov pojam 'transcendencije' iz egzistencijalne otvorenosti u ontološku usmjerenost prema Bogu kao Prvom uzroku i Posljednjem cilju.
(7) Istražiti odnos između Franklova 'nesvjesnog boga' i Tominog učenja o naravnoj spoznaji Boga (Suma teologije, Ia, q. 2) te kako bi se Sokratovski dijalog mogao nadograditi skolastičkom metodom 'disputatio'.
Analiziraj rezultate
Izradi izvješće

Metafizika smisla i vječna filozofija: Akvinska nadogradnja logoterapije

Integracija srednjovjekovne skolastičke misli i suvremene egzistencijalne psihoterapije predstavlja jedan od najplodonosnijih intelektualnih pothvata u suvremenoj antropologiji. Viktor Frankl, utemeljitelj logoterapije, postavio je temelje discipline koja čovjeka ne promatra kao puki proizvod nagona ili okoline, već kao biće odgovornosti i smisla. Njegova "treća bečka škola psihoterapije" proizašla je iz dubokog nezadovoljstva redukcionizmom psihoanalize i individualne psihologije, težeći rehumanizaciji medicine kroz priznavanje noetičke, odnosno duhovne dimenzije čovjeka. S druge strane, sveti Toma Akvinski je u svojoj *Sumi teologije* ponudio iscrpnu mapu ljudske duše, njezinih moći i njezine konačne svrhe, sintetizirajući aristotelovsku filozofiju s kršćanskom objavom. Kada bi Akvinski poznavao logoterapiju, on je ne bi odbacio, već bi je "usavršio" (perficit), vodeći se svojim temeljnim načelom da milost ne uništava narav, nego je pretpostavlja i usavršava (*gratia non tollit naturam, sed perficit eam*). Akvinska bi nadogradnja logoterapije preoblikovala Franklovu dimenzionalnu ontologiju u robusnu hilemorfičku metafiziku, transformirala volju za smislom u racionalnu težnju za vrhovnim dobrom, te proširila trijadni sustav vrijednosti u cjeloviti sustav kardinalnih i teoloških vrlina. Ovaj izvještaj analizira mehanizme te nadogradnje, istražujući kako bi se fenomenološki uvidi logoterapije mogli objektivizirati i teleološki usmjeriti kroz prizmu Akvinske misli.

Ontološka arhitektura: Od dimenzionalnosti do hilemorfičkog jedinstva

Franklova logoterapija počiva na konceptu dimenzionalne ontologije, koji pokušava riješiti problem psihofizičkog dualizma promatranjem čovjeka kroz tri dimenzije: somatsku (tjelesnu), psihičku (duševnu) i noetičku (duhovnu). Frankl naglašava da te dimenzije nisu odvojeni slojevi, već različiti načini očitovanja jedinstvene ljudske osobe u svijetu. Međutim, unutar suvremene psihologije, noetička dimenzija često ostaje nedovoljno definirana u svom metafizičkom bitku, tretirana više kao skup funkcija (sloboda, odgovornost, savjest) nego kao supstancijalni princip.
Toma Akvinski bi logoterapiju nadogradio uvođenjem hilemorfičke teorije, prema kojoj je ljudsko biće supstancijalno jedinstvo materije (tijela) i forme (duše). Za Akvinskog, razumna duša je *jedini* bitni oblik tijela koji daje život, osjet i razum cijelom organizmu. Time se Franklova "noetička dimenzija" ne bi promatrala samo kao viša razina postojanja, već kao operativno očitovanje najviših moći ljudske duše – intelekta i volje.

Franklova dimenzionalna ontologija	Akvinska hilemorfička antropologija	Implikacije za terapiju
Somatska dimenzija: Biološki procesi, nagoni, tjelesna uvjetovanost.	**Materia Signata:** Tijelo kao potencijalnost koju aktualizira duša.	Psihosomatski poremećaji se vide kao poremećaj u komunikaciji između forme i materije.
Psihička dimenzija: Emocije, kognitivni obrasci, psihodinamika.	**Anima Sensitiva:** Osjetilne moći, irascibilni i konkupiscibilni apetiti.	Emocije se ne potiskuju, već se podvrgavaju vodstvu razuma (vrlina).
Noetička dimenzija: Duhovna jezgra, sloboda, odgovornost, volja za smislom.	**Anima Rationalis:** Intelekt i volja; duhovni princip koji nadilazi materiju.	"Liječenje smislom" postaje usklađivanje intelekta s istinom i volje s dobrom.

Akvinski bi naglasio da, iako je duhovna jezgra (noos) nerazgradiva i ne može oboljeti u svojoj biti – što se podudara s Franklovim konceptom "zdrave duhovne jezgre" – njezine su operacije ovisne o psihičkim i somatskim organima. Ako je mozak oštećen ili su emocije u kaosu, razum i volja ne mogu ispravno funkcionirati, ne zbog kvara u samom duhu, već zbog nedostatka prikladnog instrumenta. Ova distinkcija pruža logoterapiji dublji patofiziološki okvir koji objašnjava granice noetičkog otpora u teškim psihopatologijama.

Moći duše i mehanizam volje za smislom

Središnji pokretač u logoterapiji je "volja za smislom", koju Frankl definira kao primarnu ljudsku motivaciju. Akvinski bi ovu koncepciju precizirao kroz analizu volje kao "racionalnog apetita" (*appetitus rationalis*). Prema Sumi, svako biće teži svome savršenstvu, a čovjek to čini kroz slobodnu volju vođenu intelektom.

Nadogradnja bi se sastojala u jasnom razlikovanju između objekta i subjekta smisla. Frankl često naglašava da je smisao subjektivan u smislu da je specifičan za svaku osobu, ali objektivan u smislu da ga osoba ne izmišlja, nego otkriva u svijetu. Akvinski bi ovo učvrstio tvrdnjom da je smisao zapravo *istina* koju intelekt spoznaje u bićima i *dobrota* koju volja u njima ljubi. Egzistencijalni vakuum – osjećaj besmisla koji dovodi do noogene neuroze – Akvinski bi dijagnosticirao kao stanje u kojem je intelekt zamračen zabludama, a volja zarobljena nižim apetitima koji ne mogu zadovoljiti njezinu prirodnu težnju prema univerzalnom dobru.

Teleologija ljudskog čina: Smisao kao Beatitudo

Frankl postavlja pitanje: "Što život očekuje od mene?". Time on okreće perspektivu s onoga što mi želimo od života na ono što situacija zahtijeva od nas. Toma Akvinski bi ovo nadogradio cjelovitim teleološkim okvirom. Za njega, svaki ljudski čin (*actus humanus*) mora biti usmjeren prema cilju (*finis*), a konačni cilj ljudskog postojanja je *ultima beatitudo* – savršena sreća ili blaženstvo. Akvinski bi tvrdio da logoterapija ispravno identificira smisao kao put prema dobrobiti, ali bi dodao da smisao ne može biti sam sebi svrhom. Čovjek ne traži smisao radi smisla, već zato što smisao upućuje na Dobro koje usrećuje. U Sumi, Akvinski istražuje razne kandidate za sreću (bogatstvo, čast, moć, užitak) i dokazuje da nijedno stvoreno dobro ne može u potpunosti ispuniti ljudsko srce.

Nadogradnja hijerarhije smisla

Razina smisla u Logoterapiji	Tomistička nadogradnja	Metafizička implikacija
Smisao trenutka: Specifični zadaci i situacije.	**Actus Proprius:** Djelovanje u skladu s konkretnom vrlinom u danom trenutku.	Svaki trenutak je prilika za participaciju u vječnom zakonu kroz razum.
Životni smisao: Osobna misija ili poziv.	**Vocatio / Finis Intermedius:** Usmjeravanje života prema dobru zajednice i osobnom usavršavanju.	Životni smisao dobiva moralnu težinu kroz koncept zasluge i svrhe.
Natsmisao (Supra-meaning): Ultimate smisao koji nadilazi razum.	**Visio Beatifica:** Izravno gledanje Boga kao konačno ispunjenje svih želja.	Patnja i besmisao su privremeni jer je krajnji cilj zajamčen Božjom providnošću.

Ova nadogradnja omogućuje logoterapiji da ponudi odgovor pacijentu koji kaže: "Pronašao sam smisao u kriminalu ili destruktivnosti." Dok se Frankl oslanja na savjest kao "organ smisla", Akvinski bi dodao *synderesis* – prirodni habitus prvih moralnih principa koji nas nepogrešivo usmjerava da činimo dobro i izbjegavamo zlo. Smisao bi se tako vezao uz objektivni moralni poredak, sprječavajući da logoterapija sklizne u puki egzistencijalni subjektivizam.

Etika vrlina kao operacionalizacija vrijednosti

Frankl prepoznaje tri puta do smisla kroz tri skupine vrijednosti: kreativne, doživljajne i vrijednosti stajališta. Akvinski bi ove vrijednosti nadogradio integracijom u svoj sustav vrlina (krjeposti), čime bi logoterapija dobila konkretne alate za karakterološku transformaciju pacijenta.

Kreativne vrijednosti i Prudentia

Kreativne vrijednosti ostvaruju se kroz rad, stvaralaštvo i doprinos svijetu. Akvinski bi ovo povezao s vrlinom razboritosti (*prudentia*), koju naziva "mother of virtues". Razboritost je sposobnost primjene općih principa na konkretne situacije kako bi se postigao dobar rezultat. Tomistički logoterapeut ne bi samo pitao pacijenta: "Što možeš stvoriti?", već bi mu pomogao da kroz razboritost prepozna *koje* je djelo u ovom trenutku najpravednije i najkorisnije za njegovu dušu i zajednicu.

Doživljajne vrijednosti i Caritas

Doživljajne vrijednosti nalaze se u susretu s ljepotom, prirodom ili drugom osobom, pri čemu je ljubav najviši doživljaj. Akvinski bi ovo nadogradio konceptom ljubavi kao *caritas* (sebedarna ljubav). Za njega, ljubav nije samo emocija ili doživljaj, već čin volje koji želi dobro drugome. Nadogradnja bi se sastojala u tome da se pacijenta potakne ne samo da "doživi" ljubav, već da je "djeluje" kroz vrlinu, čime se postiže autentično nadilaženje sebe koje Frankl zagovara.

Vrijednosti stajališta i Fortitudo

Vrijednosti stajališta su srž logoterapije – sposobnost pronalaženja smisla u neizbježnoj patnji. Ovo se izravno podudara s Akvinskom vrlinom jakosti ili hrabrosti (*fortitudo*). Jakost je vrlina koja učvršćuje volju protiv straha od smrti i težine nevolja kako ne bi odstupila od razuma.
Akvinski bi nadogradio Franklovo učenje razlikovanjem dvije operacije jakosti:

1. **Agredi (Napad):** Poduzimanje akcije protiv zla kada je to moguće.
2. **Sustinere (Podnošenje):** Izdržavanje patnje s postojanošću kada se ona ne može izbjeći.

Logoterapija se često fokusira na *sustinere*, ali Akvinski bi podsjetio da je kršćanska hrabrost proaktivna – ona traži načine kako preobraziti situaciju prije nego što je prihvati kao neizbježnu sudbinu.

Nesvjesni Bog i Preambulae Fidei

U svom kasnijem radu, Frankl uvodi koncept "nesvjesnog Boga", tvrdeći da svaki čovjek ima latentni religiozni odnos s transcendentnim, čak i ako on nije osviješten. Akvinski bi ovaj uvid povezao sa svojim učenjem o naravnoj spoznaji Boga.
Prema Sumi, spoznaja da Bog postoji je u određenom smislu "usađena" u nas jer prirodno težimo sreći, a Bog je čovjekova sreća. Međutim, ta je spoznaja u naravnom stanju "općenita i zbrkana". Akvinski bi nadogradio logoterapiju transformirajući Franklov fenomenološki uvid u logičku demonstraciju. Franklova terapija bi postala "preambula vjere" (*praeambula fidei*) – proces koji priprema razum za prihvaćanje nadnaravne objave uklanjanjem psiholoških barijera i egzistencijalnog očaja.

Razlikovanje spoznaje Boga

Tip spoznaje	Mehanizam (Akvinski)	Funkcija u Logoterapiji
Naravna čežnja: Opći osjećaj usmjerenosti prema nečem višem.	*Appetitus Naturalis* za savršenstvom.	Motivira pacijenta da traži "natsmisao" u krizama.
Demonstracija: Racionalni dokazi za postojanje Boga (5 putova).	Intelektualni proces polazeći od učinaka (svijeta) prema Uzroku.	Osnažuje pacijentovu kognitivnu mapu svijeta protiv nihilizma.
Vjera: Osobni odnos s Bogom koji se objavio.	Milost koja uzdiže intelekt i volju.	Omogućuje potpuno iscjeljenje kroz nadu u vječni život.

Akvinski bi naglasio da logoterapeut ne smije stati na "nesvjesnom Bogu". Cilj bi bio dovesti pacijenta do svjesne spoznaje Prvog Uzroka i Konačnog Cilja, jer tek tada volja pronalazi svoj pravi smiraj.

Patnja, zlo i providnost: Metafizička utjeha

Frankl je razvio koncept "tragičnog optimizma", vjerujući da život ima smisao usprkos patnji, krivnji i smrti. Akvinski bi ovaj optimizam nadogradio dubokom teodicejom i naukom o Božjoj providnosti. Za Akvinskog, zlo nije supstancija, već *privatio boni* – nedostatak dobra koje bi biće po naravi trebalo imati. Patnja je, dakle, popratna pojava u svijetu koji je u procesu usavršavanja, gdje Bog dopušta određena zla kako bi iz njih izvukao veće dobro. Logoterapija bi se nadogradila uvođenjem povjerenja u Božje upravljanje svijetom (*gubernatio mundi*). Pacijent ne bi samo tražio "svoj" smisao u patnji, već bi je počeo promatrati kao dio šireg plana koji on trenutno možda ne razumije (natsmisao), ali koji je vođen apsolutnom Mudrošću.
Posebno važno područje nadogradnje bila bi Franklova koncepcija krivnje. Logoterapija potiče na preuzimanje odgovornosti, ali Akvinski bi dodao dimenziju pokajanja i sakramentalnog iscjeljenja. On bi objasnio da krivnja nije samo psihološki teret, već ontološki nesklad koji se rješava kroz sjedinjenje s Kristovom žrtvom, koja je jedini potpuni odgovor na "tragičnu trijadu".

Metodološka transformacija: Od dijaloga do disputacije

U terapijskoj praksi, logoterapija koristi sokratovski dijalog kako bi "izmamila" smisao iz pacijenta. Akvinski bi, kao vrhunski pedagog skolastike, nadogradio ovu metodu uvođenjem elemenata *disputacije*. (Disputacija (lat. disputatio) je formalizirani usmeni ili pisani prijepor, popularan od srednjeg vijeka do 18. stoljeća, korišten za raspravljanje o teološkim i znanstvenim tezama. Temelji se na strogim pravilima dijalektike, gdje oponent pokušava pobiti tvrdnje respondenta, često obrađujući teško dokazive teze, opaska Milan Kušnjačić).
Sokratovski dijalog u terapiji često ostaje na razini subjektivnog uviđanja. Akvinska *disputatio* donosi strogu logičku analizu: postavljanje pitanja, navođenje prigovora, pružanje autoritativnog rješenja (*sed contra*) i pobijanje zabluda. Tomistički logoterapeut bi koristio logiku kako bi pacijentu pokazao da su njegove depresivne misli često logički neodržive i kontradiktorne stvarnosti bitka.

Usporedba terapeutskih tehnika

Tehnika Logoterapije	Akvinska nadogradnja	Psihološki učinak
Derefleksija: Skretanje pažnje sa simptoma na smisao.	**Contemplatio:** Usmjeravanje intelekta na objektivne istine i Boga.	Pacijent prestaje biti robom svojih introspektivnih krugova.
Paradoksalna intencija: Željenje onoga čega se bojimo kako bi se razbio strah.	**Agere contra:** Djelovanje protiv zlih nagnuća kroz snažan čin volje.	Jačanje volje kroz vježbanje vrlina i nadvladavanje iracionalnih strasti.
Sokratovski dijalog: Vođeno otkrivanje istine.	**Disputatio Scholastica:** Logičko raščišćavanje zabluda i usklađivanje s Istinom.	Postizanje objektivne jasnoće i intelektualnog pristanka uz dobro.

Akvinski bi također proširio logoterapijsku tehniku "promjene stajališta" učenjem o duhovnim vježbama i disciplini uma. On bi naglasio da se smisao ne pronalazi samo kroz razgovor, već kroz habitus – stalno vježbanje ispravnog mišljenja i djelovanja dok ono ne postane "druga narav".

Sinteza milosti i naravi u psihoterapijskom kontekstu

Konačna nadogradnja koju bi Toma Akvinski ponudio logoterapiji je njezino smještanje u okvir teologije milosti. Frankl je inzistirao na autonomiji psihoterapije kao sekularne znanosti, iako je bio otvoren prema religiji. Akvinski bi tvrdio da logoterapija može dovesti pacijenta do ruba ljudskih mogućnosti, ali mu ne može pružiti potpuno iscjeljenje koje dolazi samo odozgo.

Nadograđena logoterapija bi priznala da su mnogi problemi duše zapravo čežnja za Bogom koju ništa na ovom svijetu ne može utažiti. Terapeut bi tada postao suradnik milosti, pomažući pacijentu da postane "sposoban za milost" (*naturaliter capax gratiae*). Umjesto da se nudi samo "psihološka ravnoteža", nudila bi se svetost kao krajnji oblik psihološkog i duhovnog zdravlja.

U ovoj viziji, logoterapija prestaje biti samo tehnika za ublažavanje patnje i postaje dio *sacra doctrina* – učenja o tome kako se vratiti Bogu. Franklova intuicija da je čovjek biće koje traži smisao nalazi svoje puno ispunjenje u Akvinskoj definiciji čovjeka kao bića koje je stvoreno za kontemplaciju Istine i posjedovanje Ljubavi u vječnosti.

Ovakva sinteza pruža odgovor na krizu modernog identiteta: ona nudi metafizičku sigurnost srednjovjekovne misli pročišćenu kroz egzistencijalnu hitnost i iskustvo patnje 20. stoljeća. Logoterapija nadograđena Sumom teologije postaje putokaz koji vodi od vakuuma besmisla do punoće Bitka.

Works cited

1. Articles - International Network on Personal Meaning, https://www.meaning.ca/archives/archive/art_logotherapy_P_Wong.htm
2. Logotherapy vs Psychoanalysis: Understanding Their Key Differences - Therapy Helpers, https://therapyhelpers.com/blog/logotherapy-vs-psychoanalysis/
3. Spirituality in logotherapy and existential analysis by Viktor Emil Frankl1 - TOWARZYSTWO UNIWERSYTECKIE FIDES ET RATIO, https://fidesetratio.com.pl/ojs/index.php/FetR/article/download/1326/897/7131

4. Summa Theologica Summary and Study Guide - SuperSummary,
https://www.supersummary.com/summa-theologica/summary/
5. Summarizing the Summas, or, the Simplicity of Saint Thomas Aquinas,
https://www.calledtocommunion.com/2009/10/summarizing-the-summas-a-visceral-reaction-and-another-index/
6. Gratia non tollit naturam, sed perficit - Wikipedia,
https://en.wikipedia.org/wiki/Gratia_non_tollit_naturam,_sed_perficit
7. ST. THOMAS AQUINAS | Love and Truth will Meet - WordPress.com,
https://sixtogarcia.wordpress.com/2015/01/28/st-thomas-aquinas/
8. (PDF) Viktor Frankl's logotherapy from a philosophical point of view - ResearchGate,
https://www.researchgate.net/publication/282665996_Viktor_Frankl's_logotherapy_from_a_philosophical_point_of_view
9. Logotherapy: Viktor Frankl's Theory of Meaning - Simply Psychology,
https://www.simplypsychology.org/logotherapy.html
10. (PDF) St. Thomas Aquinas's Philosophical-Anthropology as a Viable ...,
https://www.researchgate.net/publication/314644180_St_Thomas_Aquinas's_Philosophical-Anthropology_as_a_Viable_Underpinning_for_a_Holistic_Psychology_A_Dialogue_with_Existential-Phenomenology
11. Question 78 – The Specific Powers of the Soul - Reading The Summa,
http://readingthesumma.blogspot.com/2013/08/question-78-specific-powers-of-soul.html
12. Whether the will is a higher power than the intellect? - St. Thomas Aquinas: Summa Theologica - Christian Classics Ethereal Library, https://www.ccel.org/ccel/aquinas/summa.FP_Q82_A3.html
13. Aquinas on the Levels of Life and the Soul - Discourses on Minerva - WordPress.com,
https://minervawisdomcom.wordpress.com/2019/04/17/aquinas-on-the-levels-of-life-and-the-soul/
14. Chapter Two - International Network on Personal Meaning,
https://www.meaning.ca/archives/archive/art_MCC_manual_chp_2_P_Wong.html
15. Divine Providence does not entirely Exclude Evil from Things | Inters.org,
https://inters.org/thomas-aquinas-divine-providence
16. Logotherapy and Psychoanalysis: Viktor Frankl and the Search for Meaning, Part IV,
https://abshersphi210blog.wordpress.com/2018/10/05/logotherapy-and-psychoanalysis-viktor-frankl-and-the-search-for-meaning-part-iv/
17. What is the definition of 'will' according to Thomas Aquinas? - Philosophy Stack Exchange,
https://philosophy.stackexchange.com/questions/52900/what-is-the-definition-of-will-according-to-thomas-aquinas
18. Summa Theologica Summa Theologica: The Purpose of Man Summary & Analysis | SparkNotes, https://www.sparknotes.com/philosophy/aquinas/section4/
19. The divine will and human freedom: A Thomistic analysis - Homiletic & Pastoral Review,
https://www.hprweb.com/2011/04/the-divine-will-and-human-freedom-a-thomistic-analysis/
20. The Psychology of Values: Why What You Believe Matters for Well-Being | Dr Daniel A Franz,
https://danielafranz.com/the-psychology-of-values-why-what-you-believe-matters-for-well-being/
21. introduction to viktor frankl's logotherapy - Psicopedia,
https://www.psicopolis.com/psicopedia/vfrankl.htm
22. The Existential and Philosophical Implications of the Concept of Man ...,
https://eplus.uni-salzburg.at/obvusbhs/content/titleinfo/8040094/full.pdf
23. Question 26. The divine beatitude - Summa Theologiae - New Advent,
https://www.newadvent.org/summa/1026.htm

24. How do we go about discovering values? - Viktor Frankl's Logotherapy, https://meaningtherapy.wordpress.com/2011/04/03/how-do-we-go-about-discovering-values/
25. Summa Theologiae, Part One, Question Two, https://sites.pitt.edu/~gmas/1080/Q2A1.htm
26. Father Dankasa: The strength to stick to faith through the virtue of Fortitude - Texas Catholic, https://texascatholic.com/father-dankasa-the-strength-to-stick-to-faith-through-the-virtue-of-fortitude/
27. The Fourth Meaning in Life: With a Discussion of What Viktor E. Frankl Calls Meaning - David Publishing, https://www.davidpublisher.com/Public/uploads/Contribute/5baf1de27225a.pdf
28. Thomistic Virtue Ethics with an Eriksonian Identity Tonia Bock, Logan Tufte, and Heidi Giebel, https://sites.nd.edu/lapseylab/files/2015/01/Bock_15_New-Moral-identity-measure.pdf
29. Values make a difference - Viktor Frankl Institute of Logotherapy in Israel, https://themeaningseeker.org/values-make-a-difference/
30. Where the good, the true, the human, and the real meet | Seen & Unseen, https://www.seenandunseen.com/where-good-true-human-and-real-meet?page=47
31. Suffering, Mental Health, and the Role of Logotherapy - Research Publish Journals, https://www.researchpublish.com/upload/book/Suffering%20Mental%20Health-30102024-10.pdf
32. Without this virtue, your moral life is unstable - U.S. Catholic, https://uscatholic.org/articles/202208/without-this-virtue-your-moral-life-is-unstable/
33. Fortitude | Catholic Answers Magazine, https://www.catholic.com/magazine/print-edition/fortitude
34. The Virtue of Courage | The North American Anglican, https://northamanglican.com/the-virtue-of-courage/
35. ELI5: what is the difference between the moral virtue of fortitude and the Gift of the Holy Ghost that is called fortitude? : r/Catholicism - Reddit, https://www.reddit.com/r/Catholicism/comments/3kywwl/eli5_what_is_the_difference_between_the_moral/
36. Chapter 4: The Notion of God | Ultimate Reality and Meaning - University of Toronto Press, https://utppublishing.com/doi/full/10.3138/uram.36.1-2.65 37. Chapter 4: The Notion of God | Ultimate Reality and Meaning, https://utppublishing.com/doi/10.3138/uram.36.1-2.65
38. The Neo-Calvinist Dutchman and the Angelic Doctor at The Olympic Shooting Range: Bavinck and Aquinas on the Knowledge of God - Christ Over All, https://christoverall.com/article/concise/the-neo-calvinist-dutchman-and-the-angelic-doctor-at-the-olympic-shooting-range-bavinck-and-aquinas-on-the-knowledge-of-god/
39. Aquinas Summa Theologica, Part I, Question 2: The Existence of God1 PHIL101 Prof. Oakes, http://faculty.winthrop.edu/oakesm/PHIL101/Web1/readings/Aquinas.pdf
40. On the Knowledge of God and the Metaphysics of Aquinas - ResearchOnline@ND, https://researchonline.nd.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=aristos
41. Natural Knowledge of God - Thomistic Philosophy Page, https://aquinasonline.com/natural-knowledge-of-god/
42. Thomas Aquinas: God, Chance and Necessity - Science meets Faith - WordPress.com, https://sciencemeetsfaith.wordpress.com/2020/01/28/thomas-aquinas-god-chance-and-necessity/
43. Thomas Aquinas on God's Providence Summa Theologiae 1a Q22 - Tamer Nawar, https://tamernawar.weebly.com/uploads/5/8/6/0/58603881/aquinas_godsprovidence.pdf
44. A Summary of The Doctrine of Providence by St. Thomas Aquinas | Prodigal Catholic, https://prodigalcatholic.com/2024/01/31/a-summary-of-the-doctrine-of-providence-by-st-thomas-aquinas/
45. 'He hath borne our infirmities and carried our sorrows': Thomas Aquinas on Christ's Suffering in His Descent - DigitalCommons@Providence, https://digitalcommons.providence.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1022&context=theology_graduate_theses
46. When to Seek Counseling: A Catholic Guide to Mental and Spiritual Healing, https://www.archangelcatholic.com/blog21/when-can-a-catholic-go-to-counseling
47. Logotherapy: Viktor Frankl's Theory of Meaning - Positive Psychology, https://positivepsychology.com/viktor-frankl-logotherapy/

48. Socratic method as a therapeutic discourse for mental health - luminescience, https://ojs.luminescience.cn/DT/article/view/323
49. Scholastic Theology - The Gospel Coalition, https://www.thegospelcoalition.org/essay/scholastic-theology/
50. Scholasticism - Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Scholasticism
51. Summa Theologica | Theology's sway with logic - ST Network, https://st.network/analysis/top/summa-theologica-theologys-sway-with-logic.html
52. The Socratic Method | University of Chicago Law School, https://www.law.uchicago.edu/socratic-method
53. Five Ways to God Thomas Aquinas's Summa Theologiae Part I, Question 2, Article 3 – The Philosophy Teaching Library, https://philolibrary.crc.nd.edu/article/five-ways-to-god/
54. Gratia Naturam perfecit - Just Thomism, https://thomism.wordpress.com/2020/07/22/gratia-naturam-perficit/
55. Why the Discussion (Socratic) Method? | Thomas Aquinas College, https://www.thomasaquinas.edu/a-liberating-education/discussion-method/why-discussion-socratic-method
56. The Place of Religiosity and Spirituality in Frankl's Logotherapy: Distinguishing Salvific and Hygienic Objectives - PMC, https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10861624/

Prouči izvješće (prethodno izvješće o nadogradnji logoterapije, opaska Milan Kušnjačić) i napiši izvještaj kako bi logoterapeut upoznat sa Sumom teologije pomogao pacijentima:

1. koji pate od noogene depresije kod koje logoterapija ima najbolji učinak

2. koji pate od endogene ili reaktivne depresije kod koje je logoterapija nadopuna liječenju

Na temelju integracije Franklove logoterapije i Tomine *Sume teologije*, logoterapeut (koji djeluje kao "suradnik milosti" i "iscjelitelj smislom") primjenjuje specifične protokole ovisno o ontološkom izvoru pacijentove patnje.
Evo izvještaja o terapijskom pristupu za dvije ključne skupine pacijenata:

1. Pacijenti s noogenom depresijom (egzistencijalni vakuum)

Noogena depresija ne proizlazi iz bioloških poremećaja ili psihodinamskih konflikata, već iz frustracije "volje za smislom". Za Akvinskog, ovo stanje odgovara pojmu **acedia** (duhovna tromost ili tuga u odnosu na božanska dobra).
Terapijski protokol:

- **Od Sokratovskog dijaloga do Scholastičke disputacije:** Dok Frankl koristi dijalog za "izmamljivanje" smisla, tomsitički terapeut koristi *disputatio* kako bi logički raščistio zablude pacijentova intelekta. Ako pacijent tvrdi da je "sve besmisleno", terapeut koristi razum kako bi dokazao da su njegova tuga i čežnja zapravo dokaz *postojanja* vrhovnog dobra kojemu on prirodno teži (*appetitus rationalis*).
- **Aktivacija Synderesis:** Umjesto da se oslanja samo na subjektivni osjećaj savjesti, terapeut pacijenta usmjerava na *synderesis* – urođeni habitus prvih moralnih principa koji

ga nepogrešivo usmjerava prema dobru. Cilj je pacijentu pokazati da smisao nije nešto što on izmišlja, već objektivna istina koju treba otkriti u poretku bitka.

- **Reorijentacija prema Beatitudo:** Terapeut pomaže pacijentu prepoznati da je njegov osjećaj praznine zapravo "metafizička glad" koju ne može zasititi nikakvo stvoreno dobro (novac, užitak, moć), već samo usmjerenost prema Konačnom Cilju (*Ultima Beatitudo*).

Terapijski element	Franklova metoda	Tomistička nadogradnja
Dijagnostika	Egzistencijalni vakuum	Acedia (duhovna tuga)
Motivacija	Volja za smislom	Težnja za vrhovnim dobrom
Cilj	Osobni zadatak	Participacija u vječnom zakonu

2. Pacijenti s endogenom ili reaktivnom depresijom

Kod ovih pacijenata depresija ima somatski (biokemijski) ili reaktivni (trauma, gubitak) korijen. Ovdje je logoterapija nadopuna medicinskom liječenju.

Terapijski protokol:

- **Teorija "Oštećenog instrumenta":** Koristeći tomistički hilemorfizam, terapeut objašnjava pacijentu da je njegova "noetička jezgra" (duh) zdrava, ali da je njegov "instrument" (tijelo ili psiha) oštećen. Kao što vrsni glazbenik ne može proizvesti savršen ton na slomljenoj violini, tako ni pacijentov duh ne može ispravno djelovati dok je mozak u kemijskoj neravnoteži. To pacijentu daje nužnu distancu od bolesti – on *nije* njegova depresija.
- **Vrijednosti stava kao Fortitudo (Jakost):** U situacijama neizbježne patnje (endogena bolest), naglasak je na vrlinu jakosti. Akvinski razlikuje *sustinere* (izdržati s postojanošću) i *agredi* (aktivno se suprotstaviti situaciji). Pacijenta se potiče na "herojski stav" prema bolesti, pretvarajući pasivno trpljenje u ljudsko postignuće. Franklova formula tragičnog optimizma ovdje se operacionalizira:

  Despair = Suffering - Meaning
- Očaj = patnja - smisao (opaska Milan Kušnjačić)

  Pronađeni smisao (vrlina, žrtva, providnost) oduzima patnji moć da postane očaj.
- **Derefleksija i Caritas:** Pacijenta koji je zarobljen u introspekciji simptoma (hiperrefleksija) terapeut usmjerava na *caritas* – sebedarnu ljubav prema drugima. Skretanje pažnje sa sebe na vanjske zadatke ili potrebe drugih ljudi mobilizira "prkosnu moć duha" koja nadilazi psihofizičku uvjetovanost.
- **Metafizička utjeha Providnosti:** Za razliku od sekularne terapije, tomsitički logoterapeut nudi pacijentu sigurnost u Božju providnost (*gubernatio mundi*). Patnja se ne vidi kao slučajan kaos, već kao dio šireg plana koji vodi prema većem dobru, čak i kada je taj plan u trenutku neshvatljiv (natsmisao).

  Zaključno, logoterapeut upoznat sa *Sumom teologije* pacijenta ne tretira kao objekt popravka, već kao duhovno biće čije iscjeljenje zahtijeva usklađivanje naravnih napora s vječnim ciljem, pretvarajući kliničku praksu u svojevrsno "medicinsko dušobrižništvo".